

12.03.24

9-Б клас

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Русофіли («москвофіли») і народовці («українофіли»).

Мета: проаналізувати причини виникнення, соціальну базу, ідеї, діяльність, наслідки діяльності народовської та русофільської течії в українському національному русі Західної України; розвивати логічне, аксіологічне, аналітичне, критичне мислення, уміння працювати в групах; виховувати патріотичні почуття, усвідомлення громадянської відповідальності за долю свого народу, Батьківщини.

Актуалізація опорних знань

Бесіда

1. Назвіть найбільш суттєві причини повільного розвитку промисловості в західноукраїнських землях.
2. Порівняйте економічне становище українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій, назвіть спільні та відмінні ознаки.
3. Якими були склад населення та умови життя західних українців?
4. Які галузі промисловості розвивалися на західноукраїнських землях?
5. Коли почалося масове будівництво залізниць у краї?
6. До яких регіонів світу і як саме відбувалася еміграція західних українців?

Мотивація навчальної діяльності

Після поразки революції 1848 року в Західній Україні починається наступ на національно-визвольний рух українців, який мав москвофільську, народовську та, починаючи з середини 70-х років, — радикальну течії.

Вивчення нового матеріалу

Хронологічний ланцюжок

- 1867р – створення дуалістичної Австро-Угорської імперії;
- 1868 р. – виникло товариство «Просвіта»;
- 1873р. – засновано Літературно-наукове товариство ім. Т.Шевченка.

Передумови москвофільства

- За умов посиленої польської полонізації **українська інтелігенція**, втрачаючи віру у власні сили, почала шукати зовнішньої підтримки.
- **Опора на Росію** зумовлювалася кількома обставинами. Саме тоді слов'янські народи (чехи, серби, болгари) теж зверталися до росіян у пошуках підтримки проти німецького й турецького гноблення. Російські політики одразу ж почали використовувати цю ситуацію, поширюючи проросійські настрої.

Ідеї москвофільства:

- Москвофіли орієнтувалися на московський царизм, отримували за це значну підтримку від російських державних установ, у тому числі й грошову.
- У 1870 р. москвофіли заснували політичну організацію — **Руську раду**, яку називали прямою наступницею Головної руської ради 1848 р. та єдиним представником усіх західноукраїнців.
- Опираючись на щедрі матеріальну підтримку, москвофіли створили потужну видавничу базу, яка складалася з кількох газет і журналів, науково-літературних збірників. У поглядах на український народ вони стали на позиції великодержавного російського шовінізму, стверджуючи, що окремого українського народу не було й немає. **Є лише українське відгалуження «руського» народу.**
- Цей же «єдиний руський», або «панруський», народ з єдиною «панруською» мовою і культурою живе на неозорих просторах від Карпат до Камчатки, від Тиси до Амуру.
- У таємно фінансованій російським урядом газеті «Слово» москвофіли в 1866 р. відмовляли своєму народові в можливості самостійного існування: **«Ми більше не є русини 1848 року; ми справжні росіяни».**
- Відмовляючи українському народу в праві на самостійне існування, вони заперечували й необхідність розвитку української літературної мови.

Москвофільство

- XIX ст. в українському русі Галичини різко посилювався старорусинський напрям, відгалуженням якого стало **москвофільство, або русофільство**. Започатковано цей напрям було ще в 40-х рр. У його лавах опинилася майже вся стара українська інтелігенція, в тому числі Яків Головацький. Соціальну базу течії становили духівництво, поміщики, чиновники, інтелігенція. Визнаними лідерами москвофілів у різні часи були: в Галичині – Денис Зубрицький, Богдан Дідицький, Іван Наумович та Михайло Качковський; на Буковині – Касіян Богатирець; у Закарпатті – Адольф Добрянський та ін.

Яків Головацький

Народовці

- Погляди, що їх сповідували старорусини, не задовольняли всіх представників українського руху, особливо молодь.
- Їх насамперед цікавили постаті Т. Шевченка, М. Костомарова, П. Куліша. Це були молоді інтелігенти — учителі середніх шкіл, юристи, письменники, студенти. Найпомітнішими серед них стали **Володимир Шашкевич** (син Маркіяна Шашкевича), Ксенофонт Климкович, Данило Танячкевич та ін.
- Вони продовжували традиції «Руської трійці» і наполягали на тому, що українці — окремий самобутній слов'янський народ (звідси й пішла їхня назва «народовці»), який проживає на просторах від Кавказу до Карпат. Найкращим засобом його самовираження є народна мова. Тому головним національним питанням для народовців були українська мова та література.

Володимир Шашкевич

- Спільність із ними проявилася і в ставленні до народного одягу. Щоб відрізнятись від поляків, які носили конфедератки, **народовці одягалися : народний або козацький одяг, носили високі шапки.**
- Народовці, на відміну від москвофілів, не мали фінансової підтримки від російської влади. Тому народовцям доводилося розпочинати свою діяльність з нуля. Вони заснували кілька таємних громад на зразок Київської, втаємничувати свою діяльність народовцям доводилося насамперед через москвофілів, які забороняли семінаристам та іншим підконтрольним групам молоді вступати до народовських громад.
- Протягом 60-х років XIX ст. у Львові народовці видавали часописи «Вечорниці» (популяризував твори Т. Шевченка), «Мета» (поширював знання серед світської інтелігенції), «Нива» та «Русалка» (публікували нові літературні твори).

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Робота з візуальними джерелами

Розбудова національного життя. «Просвіта»

- У 1868 р. майже 60 студентів на чолі з Анатолем Вахнянином створили товариство «Просвіта». Своїм завданням воно визначило «вивчення та освіту народу». Спершу товариство видавало популярні книжки. Пізніше «Просвіта» розпочала організовувати свої читальні як у містах, так і в селах, охопивши своєю працею широкі кола селянства.

Збірка товариства «Просвіта», 1868 р.

А. К. Вахнянин.

- У перші роки чисельність членів товариства не перевищувала декількох сотень. «Просвіта» віддавала перевагу науковим дослідженням у царині етнографії, історії, географії та ін...
- Основним напрямком діяльності «Просвіти» стало книгодрукування. Ще на перших загальних зборах вирішили видавати книжки українською мовою без польських, російських і церковнослов'янських слів, у простому й доступному стилі. Щонайперше було видано «Читанку для сільських людей» під назвою «Зоря», укладену О.Партицьким. Книжка мала успіх, її швидко розкупили.

Фото членів «Просвіти» в Баня-Березові.

Синтез думок

1. Охарактеризуйте діяльність товариства «Просвіта».
2. Якою була мета його діяльності?
3. Яку роль відігравало товариство в розгортанні національного руху на західноукраїнських землях?
4. Яким було значення діяльності Літературного товариства імені Т. Шевченка?

Перегляньте відео: https://youtu.be/g_4rC_rwaMI?si=A7tGpSBUvu2NSya1

Домашнє завдання:

- Прочитати §29.
- Запишіть основні характеристики діяльності москвофілів та народовців
- Повторити тему Діяльність Руської трійці.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу

nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!

